

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insertate) vzprejema upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 30. novembra 1900.

Politični oddelek.

Kandidatura dr. Elberta.

„Slovenec“ je naznanil v soboto, da je katoliško-narodna stranka postavila v dolenskih mestih kandidatom mil. prošta gosp. dr. Sebastijana Elberta.

Ta kandidatura nas je presenetila, ker se je s to kandidaturo naravnost zatajil narodnostni princip, na katerem stoji tudi katoliško-narodna stranka, kakor kaže že uradno imenovanje stranke.

Naj se nas ne razume napačno. Mi nimamo ničesar proti osebi mil. gosp. prošta. Poznamo ga kot vzglednega duhovnika in sploh kot moža, kateremu se klanjamo z vso spoštljivostjo, ali če ga slovenska narodna stranka proglasi kandidatom, se postavi dotična stranka sama v nasprotje s svojimi načeli.

Mil. gosp. prošt namreč ni Slovenec, nego Nemec. Rodil se je daleč tam na Bavarskem in četudi je prišel že v mladih letih na Kranjsko ter se popolnoma naučil slovenskega jezika, je vendar ostal zvest svoji narodnosti in svojemu materinemu jeziku, kar se pri vsakem značajnem možu samo ob sebi razume. Kot Nemec pa mil. gospod prošt ne more biti državni poslanec Slovencev.

Morda se bo reklo, da smo Slovenci že večkrat volili Nemce za državne poslance. To je resnica. Hermann, grof Hohenwart, princ Windischgrätz, vitez Schneid so bili Nemci in so imeli slovenske mandate. A ravno delovanje teh „Slovincem pravičnih mož“ svedoči, da smo bili pravi politični otročaji, ko smo take „pravične Nemce“ pošiljali v državni zbor. Ti možje se niso nikdar resno in s tisto odločnostjo, ki izvira samo iz svetega prepričanja, potegovali za naše narodne zahteve. Kar so ti možje v narodnem oziru za nas storili, ni vredno, da se omeni. Živel so v prepričanju, da so naši narodni ideali le nekaj, kar se razobeša pred širšim občinstvom,

sicer pa da je konservatizem cilj in smoter vseh naših želja in potreb.

Prav to, da so ti nemški zastopniki slovenskih volilcev naše narodne ideale vedno prezirali je tudi pri nas Slovincih pomagal do zmage načela, da sme samo Slovenec zastopati slovenske volilce. V drugih narodih je to načelo že davno zmagalo. Kdo je že slišal, da bi bili Nemci kdaj poslali kacega Slovence ali Čeha kot svojega poslanca v državni zbor, kdo je že kdaj slišal kaj takega o Italijanih ali o Poljaki? Vsak narod zaupa zastopanje svojih narodnih gospodarskih in političnih koristi samo sinovom lastnega naroda, nikdar ne tujcu, ki ni njegove krvi, ki ni njegovih nazorov. Narod, ki se tako daleč spozabi, da postavi svojim voditeljem tujca, moža, ki je druge narodnosti, ki pripada narodnosti največjega svojega nasprotnika, in ki je kot pošten mož zvest idealom svojega naroda, takšen narod pokaže s tem pred vsem svetom, da je politično nezrel, da je „minderwerthig“.

Vsa čast in vse spoštovanje mil. gospodu proštu, ali ker je Nemec, ker prisega na ideale nemškega naroda, kateri ideali so nam Slovincem sovražni, nima on tiste kvalifikacije, ki jo mora zahtevati od svojega voditelja slovenski narod, in ki jo bo moral zahtevati, dokler bo hotel spoštovan biti.

Naj se nam ne pride z zatrjevanjem, da je mil. gospod prošt Slovincem pravičen. To je prazna fraza. Spinčič je jasno povedal, koliko je vredna „pravičnost“ barona Dipaulija, dr. pl. Fuchsa, ki so ga časih imenovali „Ehrenslovane“ in vseh tistih nemških konservativcev, ki se vedno proslavljajo kot „Slovincem pravične“. Da ta njihova „pravičnost“ ni vredna piškavega oreha to je povedal nesumljiva priča duhovnik in poslanec Spinčič, a večje „pravičnosti“ kakor od teh tudi ne smemo pričakovati od mil. gospoda prošta novomeškega, zakaj če bi nam hotel biti resnično pravičen, bi se moral izneveriti svojemu lastnemu narodu.

Tako čudno kakor to, da kandidira katoliško-narodna stranka gospoda prošta, zdi se nam tudi to, da je

mil. gosp. prošt kandidaturo sprejel. Za slučaj njegove izvolitve bi mil. gospod prošt vender moral vstopiti v „Slovansko krščansko-narodno zvezo“, torej v klub, ki pobija tista načela, katera mora mil. gospod prošt kot Nemec zastopati in ki zastopa tista načela, katera mora pobijati mil. gosp. prošt, prav ker je Nemec. Ali je mar katoliško-narodna stranka že danes pripravljena razgnati ta skupni klub in se zjediniti z nemško katoliško stranko, ki je vender na svojo zastavo zapisala nemški državni jezik?

Kakor rečeno, vsa čast in vse spoštovanje mil. gosp. proštu, ali ker bi njegova kandidatura, če se vzdrži, pomenila, da je katoliško-narodna stranka za vrgla svoj narodni program, mislimo, da je popolnoma opravičeno, ako se zahteva, naj se ta kandidatura opusti.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani vsem svojim podružnicam.

(Konec.)

II.

Z „Vestnikom“ je družba sv. Cirila in Metoda zastal; poslednjega je izdala l. 1898. Vzrok je bil nekoliko ozir na tiskovne stroške, nekoliko pa ozir na one podružnice, o katerih ni imela zadostnih ali celo nikakih poročil.

V začetku 20. stoletja pa bi družba sv. Cirila in Metoda rada priobčila „Vestnik“, ki o poslednjih velikih skupščinah poroči le najvažnejše stvari, sicer pa natančno pojasni sedanje družbeno stanje, in zlasti poda pregleden imenik podružnic, njihovih odborov, število udov in za znamek letnih doneskov.

Zato nujno prosimo vse podružnice, da naj zanesljivo do novega leta pošljejo:

1.) Popolen imenik svojega načelnništva. Naj se ne pozabi pridjati značaja raznih podružničnih načelnikov. Kjer je načelnništvo nepopolno, ali mu je že pretekla doba, naj se skliče podružnični zbor, da se izvrše potrebne volitve. Nekaj je takih podružnic, ki spe kar mnogo let. Vodstvo glavne družbe tudi teh še ne šteje med mrtve in jih ni črtalo, ker je vender laže poživiti stare, nego ustanovljati novih. (Novim je treba iskati šele oblastvenega dovoljenja).

V veliko zaslugo bomo šteli vsakemu rodoljubi, kdor v takih slučajih zbere nekoliko udov bivše podružnice (katerim se lahko precej pridružijo novi udje), da si zopet izvolijo redno načelnništvo in se podružnica reorganizira. Ako ne ve, kako bi postopal, naj se pismeno pozove do „Vodstva družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“.

2.) Zanesljiv zapisnik pokroviteljev, ustanovnikov in število tistih letnikov in podpornikov po § 10. glavnih pravil, ki so vsaj za l. 1900. plačali svoj letni donesek.

Le na to resnično število udov se bo vodstvo oziralo ob prihodnji veliki skupščini. Naj se ob tej priliki

podružnice potrudijo, da kolikor se dá, pomnože število svojih udov, zlasti med preprostim narodom. Veseli smo tudi velikega števila podpornikov, ki plačujejo le 20 vinarjev na leto. — Vender naj se nam vsako leto (do novega leta) naznani le resnično število plačujočih udov. Kdor opomnjen ne plača, naj se ne šteje za tisto leto. Naznanjeno število udov naj se torej ujema s poslano svoto denarja.

3) Ves denar, kar ga nabero do konca decembra t. l., in sicer razložen po sledečih postojankah:

I. Pokroviteljnine	} z imeni in značajem pokroviteljev in ustanovnikov, ako se to še ni poprej poslalo, oziroma naznanilo.
II. Ustanovnine	
III. Prispevki (koliko?) letnikov v znesku	
IV. Prispevki	podpornikov v znesku
V. Drugi dohodki (Darila itd.), ako se nam še niso poslali.	
Skupni dohodki	
Stroški za	
Podružnica pošilja torej	

Tiste podružnice, ki za prejšnja leta niso ničesar poslale, pa morda sedaj še kaj nabero ali odločijo za prejšnja leta, naj to razgledno poročajo zlasti o prispevkih letnikov in podpornikov: za l. 1898. . . . za l. 1899. . . . za l. 1900. . . .

Kjer to ne bo razloženo, štelo se bo vse in v „Vestniku“ objavilo za l. 1900., razun, ako so se prejšnja leta tudi redno pošiljali prispevki, kar imamo pa že zapisano.

Sklepajoč to pismo ponavljamo nujno prošnjo, da od vseh podružnic prejmemo ugodnih odgovorov.

Politični pregled.

Notranji položaj je v obče nespremenjen in reči se mora, da se tudi nihče zanj prav ne meni, zakaj to, kar je bistvo vsega položaja, bodo li Čehi nadaljevali obstrukcijo ali ne, je popolnoma stopilo v stran. Staročehi, ki so postali nekaki vladni priganjači, sicer dopovedujejo Mladočehom dan na dan, da jim obstrukcija ne pomore do zmage, k večjemu, da se vsled nje doseže od Nemcev zahtevano izoliranje Mladočehov in omogočili absolutizem, ali to je brez realne vrednosti, ker se Mladočehi še sami niso odločili glede bodoče svoje taktike. V obče se sicer sodi, da bodo Čehi nadaljevali obstrukcijo, zlasti ker vlada sedaj z vso silo in brezobzirnostjo iztirava češki jezik iz notranjega uradovanja, a čuje se tudi nasprotno mnenje, da bodo Mladočeki opustili obstrukcijo in z opozicijo skušali zadušiti sedanje ministrstvo, da „Słowo Polskie“ je celo debatiralo z vestjo, da se umakne Körberjevo ministrstvo in da sestavi Bilinski novo vlado, kar ravno ni tako nemogoče, kakor bi nam nekateri listi radi dopovedali.

Stranke v novem državnem zboru. — Praški „Narodni Listy“ so se te dni bavili z vprašanjem, kako se bodo razdelile stranke v novem državnem zboru. Zveza z nemško katoliško stranko, pravijo „Narodni Listy“ je danes do cela nemožna. Člani te stranke so se izrekli preodločno za nemške zahteve, da bi mogli Čehi z njimi še kdaj stopiti v zvezo. Kdor se izreka jasno in razločno za nemški državni jezik, kakor se je nemška katoliška stranka, je naš sovražnik, pa naj to nemškim klerikalcem ugaja ali ne. Tudi Rumuni, ki so se tudi izrekli proti nam in za nemški državni jezik, ne bodo več sprejeti v večino desnice. Zvezo Čehov, Poljakov